

แนวทางในการบรรเทาปัญหาอุทกภัย กรณีศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Guideline of flood disaster mitigation: Case Study of Phranakhon Si Ayutthaya Province

ณัฐวิชญ์ นบหนอง
อาจารย์ประจำ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและแนวทางในการบรรเทาปัญหาจากอุทกภัย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประกันอุทกภัยในบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัยในอำเภอพระนครศรีอยุธยา เสนา และบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก พบว่าสาเหตุมาจากน้ำล้นตลิ่งและน้ำท่วมขัง ประชาชนได้มีการเตรียมตัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและเห็นว่าอุทกภัยเป็นเรื่องปกติในพื้นที่ แต่การเกิดอุทกภัยทวีความรุนแรงขึ้นผลกระทบจากอุทกภัยและมูลค่าความเสียหายด้านเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นจากอดีต หน่วยงานเกี่ยวข้องได้ทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประสบภัย แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดของการจัดการแก้ปัญหาและอุทกภัยในพื้นที่ยังคงเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความต้องการประกันภัยเพิ่มมากขึ้น แต่บริษัทประกันภัยของเอกชนไม่สามารถแบกรับความเสี่ยงของความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้น ประชาชนทุกระดับรายได้ต้องการให้รัฐสนับสนุนการประกัน และพบว่ายี่งระดับรายได้ต่ำมีความสนใจมีประกันสูงขึ้น รัฐจึงควรเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการอุทกภัย โดยการทำประกันภัยเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ควรเข้าร่วมให้การช่วยเหลือโดยเฉพาะกลุ่มรายได้ต่ำซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีความต้องการประกันความเสี่ยงในรูปแบบของการประกันอุทกภัยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มรายได้ที่สูงกว่าเพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย ให้มีหลักประกันที่มั่นคง และส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการประกันอุทกภัยอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: อุทกภัย, ประกันอุทกภัย, การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

Abstract

This study has been conducted to analyze the flood disaster's impact on social and economic aspects and mitigation planning, and to focus on flood insurance in the critical area: Case Study of Phranakhon Si Ayutthaya Province. The selected areas are Amphur Phranakhon Si Ayutthaya, Sena and Bang Ban. The samplings are randomly selected and analyzed using descriptive statistics and Logistic regression. The findings reveal that the floods are a series of overflow of inland water and drainage flood that hit different areas in this province. Although flooding is a common and annual occurrence, the local people who live in the risky and critical area suffer from the loss of socio-economic impacts and continue to increase significantly as a result of complexity, uncertainty and vulnerability of flood disaster. The flood prevention and mitigation mechanisms among Government agencies, Local administrations, and other relevant private sectors cooperate, assist, and provide financial support to flood effected people, however, due to the limited performances toward the flood prevention and mitigation program led to inefficient flood operations during flooding periods. In any occurring flood disaster or expected to occur in the critical area, the private insurers are unable to insure against the peril of flood due to the insurers can not cover their flood insurance risk. Logistic regression has

identified that lack of flood insurance can be highly detrimental to many low income people who interested in protecting their property from the flooding insurance. Therefore, the government needs to create the Flood Insurance Program and provide the higher education development planning on the flood insurance especially for the low income farmer to absorb the unacceptable risk from the potential catastrophic nature of flooding hazard.

Keyword: Flood Disaster, Flood Insurance, Logistic Regression

1. บทนำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ประสบอุทกภัยมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมและสภาวะภูมิอากาศได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมต่าง ๆ เช่น ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พายุหมุนจากอ่าวเบงกอล พายุไต้ฝุ่น พายุโซนร้อนและพายุดีเปรสชัน แต่ละภูมิภาคของประเทศได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน การเกิดอุทกภัยส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในพื้นที่ เช่น ความไม่แน่นอนทางรายได้ ปัญหาความยากจนเฉียบพลัน ความผันผวนของปริมาณและราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินซ้ำซาก เป็นต้น

สถิติอุทกภัยร้ายแรงที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยมีหลายครั้ง และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงและมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้กับทุกภาคของประเทศ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (อังกูณ เสรี 2550) ระบุว่า อุทกภัยในปี 2545 มีพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย 72 จังหวัด มูลค่าความเสียหาย 13,385 ล้านบาท และปี 2549 มีพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย 58 จังหวัด มูลค่าความเสียหาย 9,627 ล้านบาท ก่อให้เกิดความเสียหายด้านชีวิตของราษฎร ทรัพย์สิน สิ่งสาธารณประโยชน์ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นในปี 2549 ภาคกลางเป็นภาคที่ประสบความเสียหายมากที่สุดเป็นมูลค่า 4,345 ล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นพื้นที่เกิดอุทกภัยซ้ำซากและรุนแรงขึ้นทุกปี เพราะน้ำระบายลงสู่ทะเลไม่ทัน น้ำหลากส่วนใหญ่อยู่ในแนวลำน้ำเจ้าพระยาจากสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลมาที่อำเภอบางไทรซึ่งเป็นคอขวดของลำน้ำลำน้ำส่วนที่เหลือจะท่วมด้านบนเป็นพื้นที่กว้างเกือบทุกอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่มีหลายปัจจัยทั้งที่เป็นปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยที่เกิดขึ้นจากมาตรการ โดยปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น ฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานานและหนัก และลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ลุ่มหรือที่ราบ พืชพรรณธรรมชาติถูกทำลาย จึงทำให้ไม่มีการซึมซับน้ำ ทางระบายน้ำไม่ดีพอหรืออุดตัน ส่วนปัจจัยที่เกิดขึ้นจากมาตรการ เช่น แผนการจัดการใช้ที่ดินและการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยไม่ได้ถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ผลกระทบทางตรงที่เกิดจากอุทกภัยส่งผลให้น้ำท่วมอาคารบ้านเรือนสิ่งก่อสร้าง คนและสัตว์เลี้ยงอาจได้รับอันตรายถึงชีวิต สิ่งสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปการได้รับความเสียหาย เส้นทางคมนาคมการขนส่งอาจจะถูกตัดเป็นช่วงๆ โดยความแรงของกระแสน้ำ ถนนและสะพานอาจจะถูกกระแสน้ำพัดให้พังทลายได้ พื้นที่การเกษตรและการปศุสัตว์เสียหาย ส่วนความเสียหายทางอ้อมประกอบด้วยความเสียหายทางด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนขณะเกิดอุทกภัย ขาดน้ำสะอาดในการอุปโภคบริโภค เกิดโรคระบาด อหิวาตกโรค ไข้หวัด วิตกกังวลสูง ฯลฯ

หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้วางแผนทางเพื่อการแก้ไขปัญหาซ้ำๆ อย่างไรก็ตามการพยายามบรรเทาวิกฤติอุทกภัยได้ช่วยบรรเทาความรุนแรงได้เพียงบางส่วน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นจึงควรมีการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ก่อนเกิดภัย เพื่อป้องกันและลดผลกระทบ ขณะเกิดอุทกภัยเพื่อการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการจัดการหลังเกิดภัย ที่จะให้การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อยู่ตลอดเวลา ซึ่งในการดำเนินการในภาพรวมนั้นยังไม่พอเพียงต่อกับความสูญเสียที่ประชาชนได้รับ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประสบอุทกภัยจึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

รัฐบาลได้พยายามหาวิธีการจัดการความเสี่ยงภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ประสบปัญหาอุทกภัยในรูปแบบต่างๆ การประกันภัยจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสร้างหลักประกันความมั่นคงและช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายทางการเงินจากความเสียหายต่างๆ ให้กับผู้อุปประกัน และสามารถบรรเทาการสะสมหนี้ที่เกิดจากอุทกภัย ประชาชนจะได้รับเงินชดเชย แต่ปัจจุบันนี้ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประกันภัยที่ถูกต้องและวิตกกับการแบกรับภาระการจ่ายเบี้ยประกัน จึงทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อเป็นแนวทางการประกันภัยให้กับประชาชนซึ่งมีความเสี่ยงในพื้นที่อุทกภัย

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นเสนอแนวทางเพื่อช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยให้เกิดความมั่นคงต่อชีวิตและทรัพย์สินเพื่อป้องกันความเสี่ยงโดยจะพิจารณาจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนคุณภาพชีวิตของผู้ประสบภัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอต่อการดำเนินการพัฒนาการประกันภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต โดยให้ประชาชนและทุกภาคส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่เสี่ยงภัยอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อลดปัญหาอุทกภัยอย่างเป็นระบบ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาสาเหตุและผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากอุทกภัย
2. ศึกษาแนวทางการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย
3. ศึกษาแนวทางการประกันภัยจากอุทกภัย

3. ระเบียบวิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงประยุกต์ โดยการศึกษาข้อมูลสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นโยบายและมาตรการต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาอุทกภัย ความช่วยเหลือของหน่วยงานต่างๆ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงหลักการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับอุทกภัยในปัจจุบัน

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากการสัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเป้าหมายที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา โดยจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ (1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอบถามทั้งผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในหน่วยงานและผู้บริหาร (2) ประชาชนในพื้นที่ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามประชาชนที่เกี่ยวข้อง

การคัดเลือกชุมชนเป้าหมาย โดยคัดเลือกจากข้อมูลสถิติของอำเภอที่มีราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในปี 2549 สูงที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา มีราษฎรได้รับผลกระทบจากอุทกภัย 56,521 คน อำเภอเสนา 56,244 คน และอำเภอบางบาล 27,120 คน ตามลำดับ และประสานงานขออนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง 383 ตัวอย่าง โดยการแบ่งชั้นภูมิของค่าประชากรดังนี้

1. อำเภอพระนครศรีอยุธยา (อบต.สวนพริกและอบต.สำเภาล้อม) 155 คน
2. อำเภอเสนา (เทศบาลเมืองเสนาและอบต.บ้านแพน) 154 คน
3. อำเภอบางบาล (อบต.กบเจาและอบต.น้ำเต้า) 74 คน

อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างมาอำเภอละ 150 คน ส่วนข้อมูลทุติยภูมิอื่นๆ ได้แก่ ข้อมูลสภาพภูมิศาสตร์ นโยบายและมาตรการ ข้อมูลทั้งลักษณะทางกายภาพ และข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลกระทบจากอุทกภัยที่เกิดขึ้น แนวทางในการแก้ปัญหาในพื้นที่ศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำแบบสอบถามทุกฉบับมาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติต่างๆ ดังนี้

4.1 การใช้สถิติเชิงพรรณนา

เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูลในแต่ละตัวแปรที่ศึกษาเบื้องต้น ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การใช้สถิติเชิงอ้างอิง

เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยและอ้างอิงคุณลักษณะประชากรที่ศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อโอกาสจะเลือกมีประกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก

5. ผลการวิจัย

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และเอกสารต่างๆ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพทั่วไป รูปแบบและสาเหตุของการเกิดอุทกภัย ผลกระทบทางสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจจากอุทกภัยในพื้นที่ศึกษา แนวทางในการแก้ปัญหาของประชาชน เจ้าหน้าที่และหน่วยงานเกี่ยวข้องมีดังนี้

5.1 ประชาชนที่ประสบอุทกภัย

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแทนครัวเรือนจำนวน 450 คน เป็นเพศหญิง 259 คน เพศชาย 191 คน ส่วนใหญ่อายุอยู่ในวัยกลางคน (31-50 ปี) จำนวน 253 คน อายุ 30 ปีและต่ำกว่า จำนวน 102 คน ส่วนที่เหลือ มากกว่า 50 ปี ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ไม่เกินมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอาชีพเป็นเกษตรกรและรับจ้าง สถานภาพในครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดกลาง รายได้ต่อเดือน แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วยรายได้ต่ำ (ต่ำกว่า 10,000 บาท) จำนวน 299 คน รายได้ปานกลาง (10,000-20,000 บาท) จำนวน 136 คน และรายได้สูง (มากกว่า 20,000 บาท) จำนวน 15 คน ลักษณะของที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว และบ้านเดี่ยวชั้นเดียวยกพื้นสูงร้อยละ 43 บ้านเดี่ยวสองชั้นร้อยละ 28 ทาวน์เฮาส์ ร้อยละ 15 เป็นอาคารพาณิชย์

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุทกภัยว่าสาเหตุมาจากน้ำล้นตลิ่ง น้ำท่วมขัง ปล่อยน้ำจากเขื่อนมากเกินไป ระบายน้ำไม่ทัน เป็นสาเหตุหลักของอุทกภัย ระดับความสูงของน้ำโดยเฉลี่ย อ.บางบาล และ อ.เสนา สูงกว่า อ.พระนครศรีอยุธยา และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมตัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอยู่แล้ว และคิดว่าปัญหาน้ำท่วมเป็นเรื่องปกติในพื้นที่และไม่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นจากภูมิลำเนาเดิมและอยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในการประกันอุทกภัย

ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับข่าวเตือนภัยก่อนเกิดเหตุอุทกภัยถึงร้อยละ 84 โดยแหล่งข่าวส่วนใหญ่มาจากผู้นำชุมชน โทรทัศน์ วิทยุ และรถราชการ และมีความเห็นว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการเตรียมการป้องกันอุทกภัยถึงร้อยละ 80 เช่น นำถุงทรายมาถ่วง เก็บกวาดสิ่งกีดขวาง ทำความสะอาดและขุดลอกขยะออกจากท่อระบายน้ำ เป็นต้น อีกทั้งได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลถึงร้อยละ 95 ในรูปแบบต่างๆ เช่น ได้รับการตรวจรักษาฟรี ได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐ และได้รับของบริจาคจากหน่วยงานต่างๆ

5.2 เจ้าหน้าที่และหน่วยงานเกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พระนครศรีอยุธยา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

เป็นต้น พบว่าพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชาชนนิยมปลูกบ้านพักอาศัยริมฝั่งแม่น้ำลำคลอง จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงที่ทำให้น้ำท่วมถึงได้ง่ายและเป็นประจำทุกปี องค์การบริหารส่วนตำบลได้เตรียมการป้องกันและให้ความช่วยเหลือประชาชนโดยดำเนินการดังนี้ ทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้ทันทั่วถึง และงบประมาณไว้เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยจัดซื้อทราย กระสอบทราย เครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับยังชีพ คำน้ำมันสำหรับสูบน้ำออกจากบ้านเรือนประชาชน ฯลฯ ก่อสร้างปรับปรุงท่อระบายน้ำและคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมติดตั้งบานประตูเปิด-ปิด และแผนปฏิบัติการในการป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดำเนินการขุดลอกคูคลองภายในเขตตำบล เพื่อให้ระบายน้ำได้ดียิ่งขึ้น ขุดลอกคลองส่งน้ำ ขุดลอกกำจัดผักตบชวา กำจัดวัชพืช แจกถุงยังชีพให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วม ส่วนมาตรการช่วยเหลืออื่นๆ เช่น ด้านการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่มาตรการเสี่ยงตามสายของ อบต.ให้ประชาชนผู้ประกอบการ เตรียมพร้อม กับสถานการณ์ และช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยสมาชิก อปพร. กำหนดผู้ใหญ่บ้าน พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

ส่วน มาตรการทางการเงินได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดย ธกส.ได้กำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้ำที่ประสบภัยธรรมชาติประกอบด้วยมาตรการฉุกเฉิน ให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนในเบื้องต้นโดยการมอบถุงยังชีพ ธกส. มาตรการปกติ จะผ่อนผันเวลาชำระหนี้เงินกู้ ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จำหน่ายหนี้สูญและให้เงินกู้ใหม่เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพตามความเดือดร้อนของลูกค้ำแต่ละราย และมาตรการพิเศษสำหรับเกษตรกรลูกค้ำที่เสียชีวิตจากอุทกภัยจะจำหน่ายลูกหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญโดย ธกส.รับภาระเอง ส่วนกรณีลูกค้ำประสบภัยอย่างร้ายแรงแต่ยังสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ ธกส. จะขยายเวลาการชำระหนี้เงินกู้เป็นเวลา 3 ปี และงดคิดดอกเบี้ยเงินกู้ในช่วงดังกล่าว โดยขอให้รัฐบาลชดเชย แต่หากลูกค้ำยังไม่สามารถชำระหนี้ได้ จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ต่อไป

5.3 ผลกระทบต่อ สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีประชากรไร้ที่อยู่อาศัยและได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนอาหารและน้ำดื่มที่ถูกสุขลักษณะระหว่างภาวะน้ำท่วม ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดจะเป็นประชาชนที่มีความยากจน และไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะป้องกันผลกระทบได้

ความเสียหายทางเศรษฐกิจ รายได้ของประชาชนลดลง ผลต่อผลผลิตด้านการเกษตรเสียหาย น้ำที่ท่วมขึ้นมาและกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวทำให้ผิวดินที่อุดมสมบูรณ์จะถูกน้ำพัดพาลงสู่ที่ต่ำ ทำให้ดินขาดปุ๋ยธรรมชาติ และแหล่งน้ำตื้นเขินและความเสียหายของแหล่งเกษตรกรรม ได้แก่ แหล่งกสิกรรมไร่นา สัตว์เลี้ยง ตลอดจนแหล่งเก็บเมล็ดพันธุ์พืชยังงาน สาธารณูปโภคจะได้รับความเสียหาย เช่น โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา ระบบการระบายน้ำ เป็นต้น สิ่งก่อสร้างสาธารณสถานเกิดความเสียหาย เช่น สถานีขนส่ง สวนสาธารณะ โรงเรียน วัด สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมต่างๆ น้ำท่วมทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคในแหล่งน้ำ การลดลงของปริมาณน้ำจืดทำให้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคลดน้อยลง ทำให้ประชาชนต้องใช้น้ำที่ไม่สะอาด ขาดความสะอาดทางด้านห้องน้ำ ห้องส้วม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ทำให้เกิดโรคระบาด เช่น โรคน้ำกัดเท้า โรคบิด ท้องร่วง โรคอหิวาตกโรค รวมทั้งโรคเครียด มีความวิตกกังวล ซึ่งรัฐต้องมีรายจ่ายสูงขึ้นจากการซ่อมบำรุงซ่อมแซมและช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย จากการขาดแคลนสินค้าอุปโภคและบริโภค ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

5.4 แนวทางการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

แนวทางการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ สาธารณสุข เป็นต้น ได้ร่วมกันบรรเทาและแก้ปัญหาโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่เกิดจากอุทกภัย 2. เพื่อให้การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถฟื้นฟู

พื้นที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว 3. เพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนในการป้องกันและบรรเทาสถานการณ์ฉุกเฉินจากอุทกภัยให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เตรียมพร้อมรับสถานการณ์การเกิดอุทกภัย ดังนี้

ก่อนเกิดภัย ประกอบด้วยแนวทางการป้องกันและลดผลกระทบ เช่น ประเมินความเสี่ยงภัย ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย รวมทั้งข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพ จัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยให้เป็นปัจจุบัน เตรียมการด้านโครงสร้าง โดยการสำรวจและก่อสร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ หรือเส้นทางเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ปัญหาอุทกภัย จัดทำฐานข้อมูลกำลังเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การกู้ชีพกู้ภัยเพื่อให้พร้อมเรียกใช้งานได้ทันทีเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน พัฒนาระบบเครือข่ายฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอุทกภัยให้มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน เสริมสร้างความรู้และความตระหนักแก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษา และจัดทำสรุปบทเรียนของการเกิดอุทกภัยครั้งสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการในอนาคต

ส่วนแนวทางการเตรียมความพร้อม เช่น จัดตั้งและฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ ให้ความรู้แก่ชุมชนโดยเน้นการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน จัดทำบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอุทกภัยหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบการพยากรณ์ ติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัยและการแจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัย พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังเพื่อการเตือนภัยจากอุทกภัย สำรองปัจจัยที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อรองรับการอพยพและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันทีเมื่อเกิดภัย เตรียมความพร้อมและสำรองพลังงาน จัดเตรียมระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรอง ที่จำเป็นพร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร ให้เพียงพอและใช้งานได้ตลอดเวลา จัดเตรียมสถานที่ปลอดภัยเพื่อรองรับผู้ประสบภัยพร้อมสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็น ฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย เป็นต้น

ขณะเกิดอุทกภัย แนวทางการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน เช่น เมื่อได้รับข้อมูลการเกิดอุทกภัย ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ตามระดับความรุนแรง พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ และดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติของศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ กรณีต้องรับบริจาคความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากสาธารณชน ให้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ จัดตั้งศูนย์รับบริจาคและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดสถานที่เก็บรักษาส่งของและเงินบริจาค รวมทั้งวิธีการแจกจ่ายเพื่อให้เกิดเอกภาพ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ประสบภัยอย่างเสมอภาคและทันเหตุการณ์ หรือกรณีที่ต้องประสานความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจประสานไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อแจ้งกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และดำเนินการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีมีผู้เสียชีวิต

หลังเกิดภัย แนวทางการจัดการหลังเกิดภัย เช่น ดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น โดยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู จัดหาที่พักอาศัยชั่วคราวและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยด้านสุขภาพอนามัย สภาพจิตใจ การจัดการศพผู้เสียชีวิต ป้องกัน ฝังศพ และควบคุมโรคที่อาจเกิดขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ฟื้นฟูคุณภาพชีวิต และฟื้นฟูอาชีพของประชาชน ฟื้นฟูและจัดการระบบสิ่งแวดล้อมชุมชน ฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งสิ่งสาธารณประโยชน์อื่นๆ ที่ได้รับความเสียหายให้กลับสู่สภาพเดิม เป็นต้น

5.5 การประกันอุทกภัย

จากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการทำประกันอุทกภัยเท่าที่ควร คิดว่าเป็นการเสียเปรียบและเมื่อเกิดความเสียหายอาจจะไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากข้อกำหนดต่างๆ ที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ เงื่อนไขที่ค่อนข้างซับซ้อน เป็นเหตุให้ประชาชนขาดความศรัทธาและไว้วางใจต่อบริษัทประกันภัยอันเป็นอุปสรรคต่อการประกันอุทกภัย และไม่คำนึงถึงประโยชน์ของการประกันอุทกภัยในด้านต่างๆ เช่น ช่วยให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เพราะได้อุ่นความเสียงไปให้บริษัทประกันภัยและมีหลักประกันทางด้านการเงิน โอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อ ช่วยลดภาระแก่สังคมและรัฐบาลและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน ส่วนใหญ่เมื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการประกันสุขภาพแล้วมีความยินดีที่จะเข้าร่วมในโครงการดังกล่าว ไม่ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือไม่ ในปัจจุบันยังไม่มีมีการประกันสุขภาพ อย่างไรก็ตามพบว่า การประกันสุขภาพในปัจจุบันบริษัทรับประกัน ยังไม่สามารถให้การรับประกันสุขภาพได้เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงทำให้บริษัทแบกรับความเสี่ยงในการชดเชยค่าสินไหมมูลค่ามหาศาล ซึ่งไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

5.6 ผลการวิเคราะห์จากแบบจำลอง Multinomial logistic Regression

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแบบ Multinomial logistic Regression สามารถอธิบายความสัมพันธ์และการคาดการณ์ ของตัวแปรอิสระที่มีต่อโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ (ตัวแปรตาม) ซึ่งเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มากกว่าสองกลุ่ม โดยเลือกตัวแปรอิสระที่เหมาะสม ที่ทำให้ความถูกต้องในการพยากรณ์มีค่าสูงสุด และเงื่อนไขที่น้อยกว่าการวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ โดยมีสมมติฐานว่า เพศ และรายได้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกมีประกันภัย จากการทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองดังตารางที่ 1 พบว่าค่า -2Log Likelihood (-2LL) สำหรับสมการ ซึ่งมีตัวแปรอิสระเป็น 60.594 ซึ่งน้อยกว่า -2LL สำหรับ model ที่มีเฉพาะค่าคงที่ ซึ่ง = 96.011 สถิติทดสอบ Model Chi – Square = [-2LL (ที่มีเฉพาะค่าคงที่)] - [-2LL (มีตัวแปรอิสระ 9 ตัว = 96.011– 60.594= 35.417 และองศาอิสระ (df) = 9 คือผลต่างของจำนวนพารามิเตอร์ใน 2 แบบจำลองควรวาดำแปรทั้ง Gender และ Income มาอธิบายแบบจำลองเพราะมีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อประกันภัยดังนี้

ตารางที่ 1 Model Fitting Information

Model	Model Fitting Criteria			Likelihood Ratio Tests		
	AIC	BIC	-2 Log Likelihood	Chi-Square	df	Sig.
Intercept Only	102.011	114.339	96.011			
Final	84.594	133.905	60.594	35.417	9	.000

แบบจำลองได้ประมาณค่าโอกาสหรือความน่าจะเป็นที่คนอยุธยาแต่ละครัวเรือนดังตารางที่ 2 ในทั้ง 3 อำเภอ โดยมีตัวแปรดังนี้

ตัวแปรตามคือลักษณะของการชำระเบี้ยประกันและการครอบคลุมความเสียหาย 4 ประเภท ประกอบด้วย การเลือกมีประกันโดยรัฐจ่าย 100% ของเบี้ยประกันสุขภาพ (สินไหมครอบคลุมความเสียหายเบื้องต้น: **g100**) หรือเลือกรัฐจ่าย 50% จ่ายเอง 50% ของเบี้ยประกัน (สินไหมครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง: **g50**) หรือเลือกจ่ายเบี้ยประกันเอง 100% (สินไหมครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและชดเชยรายได้: **pay**) หรือเลือก ค่าชดเชยความเสียหายขั้นต้นที่ได้รับตามปกติ (ไม่สนใจที่จะมีประกัน: **no**) ส่วนตัวแปรอิสระ 2 ตัวประกอบด้วย เพศ (Gender) โดยที่ Fe หมายถึง ผู้หญิงและให้ผู้ชายเป็นกลุ่มที่ถูกเปรียบเทียบ และตัวแปรรายได้ (Income) โดยที่ I1 หมายถึงระดับรายได้ต่ำ I2 หมายถึงระดับรายได้ปานกลาง และให้ ระดับรายได้สูงเป็นกลุ่มที่ถูกเปรียบเทียบ ซึ่งพยากรณ์ความน่าจะเป็นที่แต่ละเพศ และ ระดับรายได้ต่างๆ จะเลือกมีประกันภัยหรือไม่ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าประมาณสัมประสิทธิ์

Offer ^a		B	Std. Error	Wald	df	Sig.
G100	Intercept	2.112	.782	7.297	1	.007
	Fe	-1.126	.474	5.631	1	.018
	I1	.787	.706	1.242	1	.265
	I2	.799	.758	1.112	1	.292
G50	Intercept	.765	1.014	.570	1	.450
	Fe	-1.520	.497	9.345	1	.002
	I1	1.828	.957	3.646	1	.056
	I2	.770	1.017	.572	1	.449
Pay	Intercept	-15.874	.529	901.106	1	.000
	Fe	-1.447	.550	6.913	1	.009
	I1	16.869	.509	1.100E3	1	.000
	I2	17.710	.312	3.230E3	1	.000

a. The reference category is: No.

$$g_1 = \log \left[\frac{P(g100)}{P(no)} \right] = 2.11 - 1.12(fe) + .78(i1) + .79(i2) \dots \dots \dots (1)$$

$$g_2 = \log \left[\frac{P(g50)}{P(no)} \right] = 0.76 - 1.52(fe) + 1.82(i1) + .77(i2) \dots \dots \dots (2)$$

$$g_3 = \log \left[\frac{P(pay)}{P(no)} \right] = -15.87 - 1.44(fe) + 16.86(i1) + 17.71(i2) \dots \dots \dots (1)$$

$g_4 = 0$ เนื่องจาก ไม่สนใจที่จะมีประกันไม่ว่ากรณีใดๆ เป็น Reference Category หรือเป็นฐานในการถูกเปรียบเทียบ โดยที่ โดยความน่าจะเป็นในการเลือกซื้อประกัน

$$P(\text{เลือกซื้อประกัน}) = \frac{\exp(g_i)}{\sum_{k=1}^j \exp(g_k)}$$

จากสมการ 1-3 มีตัวแปรเชิงกลุ่มเพศและระดับรายได้เป็นตัวแปรอิสระ ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มของความ ต้องการเลือกซื้อประกัน พบว่าเพศมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกสมการ กรณีแรก (g100) ผู้ชายจะเลือกมีประกัน โดยรัฐจ่ายเบี้ยประกัน (สินไหมครอบคลุมความเสียหายเบื้องต้น) มากกว่าไม่มีเป็น 3.08 เท่าของผู้หญิง กรณีที่สอง (g50) ผู้ชายจะเลือกรัฐจ่ายกึ่งหนึ่งของเบี้ยประกัน (สินไหมครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง) มากกว่าไม่มีประกันเป็น 4.56 เท่าของผู้หญิง กรณีที่สาม (pay) ผู้ชายจะเลือกจ่ายเบี้ยประกันเอง (สินไหมครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและชดเชยรายได้) มากกว่าไม่มีประกันเป็น 4.25 เท่าของผู้หญิง เมื่อพิจารณาตัวแปรระดับรายได้บางค่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น g100 และ g50 ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะมีประกันหรือไม่ ในขณะที่ pay มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำเลือกที่จะมีประกันแบบจ่ายเอง (สินไหมครอบคลุมความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและชดเชยรายได้) ถึงแม้ว่าต้องจ่ายเบี้ยประกันเองทั้งหมด

จากแบบจำลองสามารถประมาณความน่าจะเป็นที่คนอายุจาก 3 อำเภอ แบ่งตามเพศและระดับรายได้ ว่าจะเลือกมีประกันภัยในแต่ละประเภทดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบข้อมูลจริงที่สำรวจกับค่าพยากรณ์ที่ได้จากแบบจำลอง

Gender	Income	Offer	Frequency			Percentage	
			Observed	Predicted	Pearson Residual	Observed	Predicted
Female	I1	Gov100	101	102.044	-.154	54.3%	54.9%
		Gov50	51	52.279	-.209	27.4%	28.1%
		Pay	14	14.039	-.011	7.5%	7.5%
		No	20	17.638	.591	10.8%	9.5%
	I2	Gov100	45	43.814	.331	72.6%	70.7%
		Gov50	8	7.485	.201	12.9%	12.1%
		Pay	3	2.961	.023	4.8%	4.8%
		No	6	7.740	-.669	9.7%	12.5%
	I3	Gov100	7	7.142	-.090	63.6%	64.9%
		Gov50	2	1.236	.730	18.2%	11.2%
		Pay	0	.000	.000	.0%	.0%
		No	2	2.622	-.440	18.2%	23.8%
Male	I1	Gov100	55	53.956	.197	48.7%	47.7%
		Gov50	44	42.721	.248	38.9%	37.8%
		Pay	13	12.961	.012	11.5%	11.5%
		No	1	3.362	-1.308	.9%	3.0%
	I2	Gov100	50	51.186	-.299	67.6%	69.2%
		Gov50	13	13.515	-.155	17.6%	18.3%
		Pay	6	6.039	-.017	8.1%	8.2%
		No	5	3.260	.986	6.8%	4.4%
	I3	Gov100	3	2.858	.158	75.0%	71.4%
		Gov50	0	.764	-.972	.0%	19.1%
		Pay	0	.000	.000	.0%	.0%
		No	1	.378	1.063	25.0%	9.5%

จากตารางพบว่าตัวแทนครัวเรือนผู้ชายที่มีรายได้ต่ำจะเลือกมีประกันโดยผ่านการสนับสนุนจากรัฐทั้งหมด โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันกึ่งหนึ่ง โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันทั้งหมด และไม่สนใจที่จะมีประกัน 47.7% 37.8% 11.5% และ 3.0% ตามลำดับ ส่วนผู้หญิงที่มีรายได้ต่ำ จะเลือกมีประกันโดยผ่านการสนับสนุนจากรัฐทั้งหมด โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันกึ่งหนึ่ง โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันทั้งหมด และไม่สนใจที่จะมีประกัน 54.9% 28.1% 7.5% และ 10.8% ตามลำดับ

ผู้ชายที่มีรายได้ปานกลาง จะเลือกมีประกันแบบสนับสนุนจากรัฐ แบบชำระเบี้ยประกันกึ่งหนึ่ง แบบชำระเบี้ยประกันและไม่สนใจที่จะมีประกัน คือ 69.2% 18.3% 8.2% และ 4.4% ตามลำดับ ส่วนผู้หญิงที่มีรายได้ปานกลาง จะเลือกมีประกัน โดยผ่านการสนับสนุนจากรัฐทั้งหมด โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันกึ่งหนึ่ง โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันทั้งหมด และไม่สนใจที่จะมีประกัน 70.7% 12.1% 4.8% และ 12.5% ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ชายที่มีรายได้สูงจะเลือกมีประกันแบบสนับสนุนจากรัฐทั้งหมด เพียงอย่างเดียว และไม่สนใจที่จะมีประกัน 71.4 % และ 29.5% ตามลำดับโดยไม่สนใจที่จะมีประกันหากต้องชำระเบี้ยประกันกึ่งหนึ่งหรือต้องชำระเบี้ยประกันทั้งหมด ส่วนผู้หญิงที่มีรายได้สูง จะเลือกมีประกันโดยผ่านการสนับสนุนจากรัฐทั้งหมด 64.9% โดยผ่านการชำระเบี้ยประกันกึ่งหนึ่ง 11.2% และไม่สนใจที่จะมีประกัน และ 23.8% โดยไม่สนใจที่จะมีประกันหากต้องชำระเบี้ยประกันทั้งหมด

ดังนั้นจากแบบจำลองทำให้ทราบว่า หากมีตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรและรับจ้าง ระดับรายได้ต่ำ ซึ่งมีความอ่อนไหวและไม่สามารถรับมือกับผลกระทบจากความแปรปรวนและรุนแรงจากอุทกภัยที่เกิดขึ้น ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งมีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบระหว่างกัน ทำให้การตัดสินใจเลือกซื้อประกันถ้าเป็นหัวหน้าครัวเรือนผู้ชายจาก 1,000 ครัวเรือนจาก 3 อำเภอที่ศึกษา ต้องการมีประกันโดยผ่านการสนับสนุนจากรัฐบาล 477 ครัวเรือน สามารถชำระเบี้ยประกันบางส่วน 378 ครัวเรือนสามารถชำระทั้งหมด 115 ครัวเรือน และไม่สนใจมีประกัน 30 ครัวเรือน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการบรรเทาปัญหาเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยที่เกิดขึ้น

6. สรุป

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ แนวทางป้องกัน บรรเทาและการประกันภัยจากอุทกภัย โดยการสำรวจด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 450 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา เพื่อทราบสภาพทั่วไปและผลกระทบรวมทั้งแนวทางในการแก้ไขและบรรเทาจากอุทกภัยและใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกมีประกันภัยในแต่ละประเภท พบว่า เพศและระดับรายได้มีผลต่อการตัดสินใจมีประกัน อุทกภัยส่งผลให้มีประชากรไร้ที่อยู่อาศัยและได้รับความเดือดร้อน ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดจะเป็นประชาชนที่มีความยากจน และไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะป้องกันผลกระทบได้ อีกทั้งความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้ของประชาชนลดลง ผลต่อผลผลิตด้านการเกษตรเสียหาย เพิ่มภาระหนี้สิน สาธารณูปโภคสาธารณูปการเสียหาย ทำให้เกิดการปนเปื้อนของเชื้อโรคในแหล่งน้ำส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เกิดโรคระบาด รวมทั้งโรคเครียด วิตกกังวล ซึ่งรัฐต้องมีรายจ่ายสูงขึ้นจากการซ่อมบำรุงซ่อมแซม ช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ประสบอุทกภัยต่อความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

อุทกภัยยังคงมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้นในพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอเสนา และอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากความแปรปรวนของภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีโอกาสอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายจากอุทกภัยรุนแรงมากขึ้น

การแก้ปัญหาอุทกภัยในช่วงที่ผ่านมา จำเป็นต้องยกระดับและพัฒนาและรวมพลังประสานความร่วมมือและระดับทรัพยากรจากทุกหน่วยงานภายใต้ระบบปฏิบัติการที่มีเอกภาพแผนการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นแนวทางในการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยตั้งแต่ก่อน ขณะและหลังเกิดภัย โดยกิจกรรมในแต่ละกลุ่มภารกิจต้องมีความศักยภาพในการประสานความร่วมมือปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นขั้นตอนและอย่างต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

การประกันภัยน้ำท่วมเป็นมาตรการบริหารจัดการน้ำท่วม ที่มีประโยชน์หลายอย่างโดยเฉพาะด้านการปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ภายหลังน้ำท่วม การทำประกันภัยน้ำท่วมจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ควรเข้าร่วมให้การช่วยเหลือโดยเฉพาะ กลุ่มรายได้ต่ำซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมีความต้องการประกันความเสี่ยงในรูปแบบของการประกันอุทกภัยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มรายได้ที่สูงกว่า

รัฐบาลควรเข้ามามีบทบาทส่งเสริมกิจการประกันภัย ที่นอกเหนือไปจากขีดความสามารถของภาคเอกชน ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันได้ หรือรัฐบาลตั้งกองทุนเพื่อเป็นผู้รับประกันภัยเอง และรัฐบาลควรมีความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มมาตรการและนโยบายที่สำคัญในการส่งเสริมให้ธุรกิจประกันภัยของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของประชาชนทั่วไป ตลอดจนความร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาให้การประกันภัยในประเทศมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันภัย ขยายขอบเขตการเผยแพร่ผ่านสื่อ และเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพของบุคลากร ทั้งในธุรกิจประกันภัยและข้าราชการ และควรปรับปรุงในการให้บริการด้านต่างๆ เช่นรูปแบบของกรมธรรม์ประกันภัย ให้เป็นมาตรฐาน เข้าใจง่าย เหมาะสมและสอดคล้องตามสภาพการเสี่ยงภัย รวมทั้งบริการสำรวจประเมินราคาทรัพย์สิน ช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นรวมทั้งชี้แนะสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายประกันภัย

7. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษา เรื่อง ศึกษาและสำรวจทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ควรมีการศึกษา เรื่อง บทบาทและประโยชน์ของการประกันภัยต่อ (Reinsurance) ในการโอนภาระความเสี่ยงของผู้เอาประกันภัยไปยังบริษัทผู้เอาและผู้รับประกันภัยต่อจากการประกันภัยน้ำท่วม
3. ควรมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอุทกภัยจากเดิมที่เน้นเรื่อง บรรเทาและปฏิบัติการ ไปเป็นลดผลกระทบและเตรียมพร้อม ควรพัฒนาการปรับเปลี่ยนไปสู่การปฏิบัติการเชิงรุก กล่าวคือ ต้องปฏิบัติกรอย่างครบวงจร โดยเน้นไปที่การป้องกัน ลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อม ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาก่อนการเกิดอุทกภัยควบคู่ไปกับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาขณะเกิดสาธารณภัย และการฟื้นฟูบูรณะ ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเวลาหลังการเกิดอุทกภัย
4. ควรมีการให้ความรู้และความเข้าใจถึงประโยชน์ในสถาบันศึกษาด้านการประกันอุทกภัย
5. ควรศึกษาแนวทางในการเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ประชาชนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูโชค อายุพงศ์. (2550). แนวทางการป้องกันความเสียหายและมาตรการบริหารจัดการน้ำท่วม. หน่วยวิจัยภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิปัทม์ คำพรหม. (2544). การศึกษาการบรรเทาอุทกภัยของกลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างโดยใช้พื้นที่ทุ่งน้ำท่วมธรรมชาติ. ภาควิชาวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- วิจิต หล่อจิระสุนทรกุลและวีณา ฉายศิลป์รุ่งเรือง. (2547). การประกันภัยต้นทุนการผลิตพืชผล. คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศรีสกุล เนียบแหลมและคณะ. (2551). ผลกระทบอุทกภัยและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในเขตภูมิภาคตะวันออก: กรณีศึกษาจังหวัดจันทบุรี. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี.
- สุภัทท์ วงศ์วิเศษสมใจ. (2550). แผนแม่บทการบรรเทาอุทกภัยในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา. บริษัทคอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด กรุงเทพฯ.
- เสรี สุภราทิพย์. (2550). การบริหารจัดการอุทกภัยในอนาคต. ศูนย์วิจัยภัยธรรมชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต.